

SXEDIO.J71

24.2.1967: Ο ΚΕΜΑΛ ΚΟΣΚΟΥΝ ή ΜΠΟΖΚΟΥΡΤ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΜΤ ΑΝΑΧΩΡΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΑΦΟΥ ΚΗΡΥΣΣΕΤΑΙ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ. ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ ΗΓΕΤΕΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ

Κατά τη διαίτια **1966-1967** οι Τουρκοκύπριοι περνούσαν πραγματικά δύσκολες ώρες στους θυλάκους που είχαν δημιουργήσει με κυριότερο το θύλακα της Λευκωσίας- Αγίου Ιλαρίωνα, όπου εγκαθίδρυσαν μια υποτυπώδη διοίκηση με επικεφαλής τους Φαζίλ Κουτσιούκ και Οσμάν Ορέκ καθώς ο Ραούφ Ντενκτάς συνέχιζε να παραμένει στην Αγκυρα και να καταρτίζει σχέδια από εκεί.

Πολλοί αναγκάστηκαν να ζουν σε τσαντήρια και με τα ελάχιστα χρήματα που έπαιρναν ως βοήθεια ή επίδομα από την Τουρκία, η οποία προσπαθούσε να κρατήσει πάση θυσία το θέμα των Τουρκοκυπρίων ζωντανό και εγείροντας το σε κάθε ευκαιρία στα Ηνωμένα Έθνη και το ΝΑΤΟ κυρίως και απειλώντας ότι θα επέμβει στο νησί για να βοηθήσει τους τουρκοκύπριους αν δεν ικανοποιούνταν οι απαιτήσεις της για ευρύτερα δικαιώματα στην Κύπρο.

Όμως η Τουρκία αυτή την περίοδο ουσιαστικά δεν μπορούσε να εισβάλει στο νησί γιατί δεν διέθετε αποβατικά και άλλα μέσα για ένα τέτοιο εγχείρημα. Έτσι άρχισε σταδιακά να προμηθεύεται αποβατικά σκάφη από τη Δυτική Γερμανία κυρίως και δημιούργησε μια ξεχωριστή στρατιωτική δύναμη εκτός του ΝΑΤΟ για να μπορεί να την χρησιμοποιεί κατά το δοκούν και χωρίς την άδεια κανενός συμμάχου της.

Αυτή την περίοδο η ΤΜΤ αναδιοργανώθηκε και το μακρύ χέρι της έφθανε μέχρι τις ελεύθερες περιοχές όπου πράκτορες της πληρώνονταν αδρά για να τοποθετούν βόμβες σε διάφορους στόχους ώστε να δημιουργείται η εικόνα της εξάρθρωσης του Κυπριακού κράτους.

Την ηγεσία της ΤΜΤ κατά τη διάρκεια της διαίτιας αυτής αναλάμβαναν διάφοροι Τούρκοι

αξιωματικοί, οι οποίοι, παρά την κρίση που ξέσπασε από τα Χριστούγεννα του **1963** συνέχιζαν να φθάνουν στο νησί ως διπλωμάτες ή υπάλληλοι τουρκικών τραπεζών.

Άλλοι πάλι έρχονταν στο νησί μυστικά κατά τις κατά περιόδους ανταλλαγής της ΤΟΥΡΔΥΚ (Τουρκική Δύναμη Κύπρου). Γιατί η Τουρκία παρά την έκρηξη του Δεκεμβρίου του **1963** συνέχιζε να διατηρεί την πρεσβεία της και το διπλωματικό της προσωπικό στην τουρκική συνοικία της Λευκωσίας όπου είχε εγκατασταθεί από την ανακήρυξη της Δημοκρατίας το **1960**, ενώ επέμενε και το επιτύγχανε να υπάρχει ανταλλαγή του στρατιωτικού αποσπάσματος της ΤΟΥΡΔΥΚ από λιμάνια που ήλεγχε η Κυπριακή Δημοκρατία.

Διοικητής της ΤΜΤ αυτή την περίοδο ήταν σύμφωνα με επίσημες πληροφορίες των Κυπριακών Μυστικών Υπηρεσιών που δόθηκαν στη δημοσιότητα μαζί με φωτογραφίες τους (Φιλελεύθερος **27.1.1967**) ήταν ο Κεμάλ Κοσκούν, Στρατιωτικός Ακόλκουθος της Τουρκίας στην Κύπρο, ο οποίος είχε με το Ψευδώνυμο Μποζκούρτ (Γκρίζος Λύκος).

Ο Μποζούρτ που ήταν αξιωματικός του τουρκικού στρατού έφθασε στη Λευκωσία ως μέλος της τουρκικής πρεσβείας και σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία είχε ανατεθεί σ' αυτόν η εντολή, μαζί με τον Ραούφ Ντενκτάς, για προετοιμασία της τουρκικής ανταρσίας.

Ήταν επίσης γενικός Διοικητής της Κύπρου.

Άλλοι ηγέτες ήταν:

1. Ρεμζη Γκιουβέν, στρατιωτικός διοικητής Λευκωσίας. **2.** Τοργούτ Σοκμέν, Συνταγματάρχης του τουρκικού Στρατού, στρατιωτικός διοικητής Αμμοχώστου με το ψευδώνυμο Πασιάς.

Αυτός αργότερα μετατέθηκε στη Λευκωσία και τη θέση του ανέλαβε αντισυνταγματάρχης Γιουξέλ Οζέν που απομάκρυνε από την ηγεσία των τουρκοκυπρίων Αμμοχώστου τους Αχμέτ Σαμί, τέως έπαρχο Αμμοχώστου, Κεμάλ Σαριτζί λεγόμενο δήμαρχο της πόλης και Χασάν Γκιουβενέρ πρώην μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

3. Οσκάν Μουσταφά πρώην ποδοσφαιριστής της Τσετιν Καγιά.

4. Χασάν Εφτάλ, διοικητής Λεμεσού. Εφθασε στην Κύπρο τον Αύγουστο του **1963**, ως επιθεωρητής Σχολών Μέσης Παιδείας. Απομάκρυνε τον Ραματάν Τζεμίλ, πρώην βουλευτή και έγινε πανίσχυρος στη Λεμεσό.

Στις **8** Μαρτίου **1966** η Κυριακή Κυβέρνηση με επίσημη ανακοίνωση του Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριών ανέφερε γύρω από τη δράση των τούρκων αξιωματικών και των μυστικών υπηρεσιών τους στην τουρκική συνοικία της Λευκωσίας:

"Από της εις Κύπρον αφίξεως του Κεμάλ Κοσκούν (Μποζκούρτ) τούρκου στρατιωτικού διοικητού η ενταύθα τουρκική πρεσβεία, σε συνεργασία με την ηγεσία της τουρκικής τρομοκρατικής οργανώσεως, ωργάνωσε την λεγομένην τουρκοκυπριακήν "Υπηρεσίαν Πληροφοριών".

Η εν λόγω Υπηρεσία στεγάζεται εις τη οδόν Μουφή Ρατζιή, διαθέτει "πολιτικόν" και "εσωτερικόν" τμήμα. Το μεν "πολιτικόν" επιλαμβάνεται υποθέσεων υπόπτων τουρκοκυπρίων ενώ το "εσωτερικόν" ασχολείται αποκλειστικώς με την διενέργειαν κατασκοπείας και πράξεων δολιοφθοράς κατά της Κυβερνήσεως. Υπολογίζεται ότι μόνον εις Λευκωσίαν η εν λόγω Υπηρεσία διαθέτει **100** και πλέον άτομα. Απαντα τα υπ' αυτών χρησιμοποιούμενα οχήματα φέρουν πλαστούς αριθμούς εγγραφής.

Η δραστηριότητα της έχει απαντήσει πραγματική μάλιστα διά τους τουρκοκυπρίους, και πρόσφατα υπέρ τας εκατόν συλλήψεις εις τον τουρκοκυπριακόν τομέα είναι έργο της "Υπηρεσίας". Οι συλλαμβανόμενοι ως ύποπτοι τουρκοκύπριοι βασανίζονται αγρίως. Αρκετοί εκ των ελληνοκυπρίων συλληθέντων υπό των τρομοκρακτών εκακοποιήθησαν υπό των μελών της "Υπηρεσίας".

Τα έξοδα της τουρκοκυπριακής Υπηρεσίας πληροφοριών, τα οποία ανέρχονται εις αρκετάς χιλιάδας λιρών μηνιαίως προέρχονται από κονδύλια της τουρκικής Κυβερνήσεως τα οποία αποστέλλει μέσω

της ενταύθα πρεσβείας. Τα κυριώτερα έξοδα της συνίστανται εις την εξαγοράν αλλοδαπών ως επί το πλείστον διά κατασκοπευτικούς σκοπούς και διά δολιοφθοράς κατά της Κυβερνήσεως. Η "Υπηρεσία" τέλει υπό την προσωπικήν καθοδήγησιν του Κεμάλ Κοσκούν.

Διευθυντής της τουρκοκυπριακής Υπηρεσίας πληροφοριών είναι ο Χαλήλ Μεχμέτ Πασιά, 30 ετών, εκ Γενάγρων της επαρχίας Αμμοχώστου. Ούτος διετέλεσε γραφεύς εις την Τουρκικήν Κοινοτικήν Συνέλευσιν και προωπικός γραμματεύς του Ντενκτάς, του οποίου είναι πιστότατος οπαδός, θεωρείται ως ο πλέον σκληρός ανήρ των τουρκοκυπρίων. Εσπούδασεν εις Λονδίνον και έτυχε στρατιωτικής εκπαιδεύσεως εις Τουρκίαν. Η σύζυγος του Γκιουλσέν κατάγεται εκ Τουρκίας.

Ο ίδιος παίρνει προσωπικώς μέρος εις περιπτώσεις βασανισμών των συλλαμβανομένων και πάντοτε εμφανίζεται με προσωπίδα. Ομού μετά του Κεμάλ Κοσκούν αποκλειστικώς, καθοδηγούν τους δολιοφθορείς, τους δρώντας εντός των ελληνικών περιοχών.

Την δευτέραν ιεραρχικήν θέσιν εις την Υπηρεσίαν Πληροφοριών κατέχει ο Χουσεΐν Νασίφογλου, 33 ετών, καταγόμενος εκ Λεμεσού. Είναι καθηγητής και ειργάσθη εις το Λύκειον Λευκωσίας. Η σύζυγος του ονομάζεται Χατζιέρ Νετζλά.

Ετερον στέλεχος της Υπηρεσίας Πληροφοριών είναι ο τέως λοχίας της αστυνομίας Κεμάλ Ραματάν. Ούτος (φέρεται) να βίασε την Περβίν Ιμπραχίμ, μητέρα τριών ανηλίκων τέκνων, η οποία μετά την εξαφάνισιν του συζύγου της κατά τας αρχάς των ταραχών εις Λάπηθον εξηναγκάσθη υπό της ηγεσίας να μετιοκήση εις τον τουρκικό τομέα της Λευκωσίας.

Μετά τον βιασμόν της αύτη εγκατέλειψε τον τουρκικό τομέα και εζήτησε τη προστασίαν της αστυνομίας.

Απαντα τα μέλη της Υπηρεσίας Πληροφοριών αποτελούν φανατικούς οπαδούς του Ντενκτάς, έχουν σαφείς οδηγίας όπως πλην των λοιπών δραστηριοτήτων

των, υποσκάπτουν και την θέσιν του δρος Κουτσιούκ".

Η δράση του Κεμάλ Κοσκούν είχε ξεπεράσει τα όρια σύμφωνα με τις πληροφορίες της κυπριακής κυβέρνησης, η οποία τον κήρυξε ανεπιθύμητο πρόσωπο και ζήτησε από την Τουρκία να τον απομακρύνει από τη νήσο.

Αυτό έγινε στις **4** Μαρτίου **1966** λόγω της ανάμιξης του Κοσκούν στις υποθέσεις των γάλλων πρακτόρων (Μισιέλ Βαΐς και άλλων) που πληρώνονταν από τους τούρκους για να τοποθετούν βόμβες στις περιοχές που ήλεγχε το κράτος.

Ο υπουργός Εσωτερικών Πολύκαρπος Γιωρκάτζης μιλώντας σε διάσκεψη τύπου στις **2** Μαρτίου **1966** είπε ότι ο γάλλος που συνελήφθη κατέθεσε ότι "η σπείρα ανέλαβεν επί πληρωμή παρά των Τούρκων τη διενέργειαν δολιοφθοράς εις διάφορα μέρη της νήσου".

Σε ερώτηση αν υπήρχε τρόπος να ληφθούν μέτρα εναντίον του τούρκου που έδωσε τις οδηγίες στους δυο γάλλους πράκτορες ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης απάντησε:

"Δυστυχώς ο Μποζκούρτ ανήκει εις τον κατάλογον των διπλωματών της τουρκικής Πρεσβείας. Εν πάση περιπτώσει το θέμα θα μελητηθή..."

Ετσι ο Κοσκούν κηρύχθηκε ανεπιθύμητος.

Ομως αντίδρασε αμέσως ο αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ ο οποίος και πρόβαλε βέτο δίνοντας τη δικαιολογία στην Τουρκία να αρνείται να αποσύρει τον Κοσκούν.

Στις **9** Μαρτίου μάλιστα ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Τσαγλαγιαγκίλ δήλωσε ότι η χώρα του αρνήθηκε να ανακαλέσει τον ακόλουθο της στη Λευκωσία.

Σύμφωνα με το πρακτορείο ειδήσεων Ρόιτερ ο Τσαγλαγιαγκίλ είπε ότι ο Κοσκούν θα παραμείνει στη Λευκωσία ενώ εκπρόσωπος του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών χαρακτήρισε τις κατηγορίες εναντίον του Κοσκούν "καθαρό ψεύδος".

Ο Τσαγλαγιαγκίλ είπε ότι η τουρκική Κυβέρνηση δεν προτίθετο να συμμοφωθεί στην αξίωση

της Κύπρου "εφ' όσον ο αντιπρόεδρος δρ Κουτσιούκ διεκήρυξεν ότι η αξίωσις της κυβερνήσεως Μακαρίου δι' ανάκλησιν του κ. Κοσκούν ήτο αντισυνταγματική".

Σχετικά με το όλο θέμα ο Σπύρος Κυπριανού δήλωσε στις 11 του ίδιου μήνα ύστερα και από τις αντιδράσεις της Τουρκίας η οποία αρχικά αρνήθηκε να προβεί σε κάτι τέτοιο:

"Η Κυπριακή Κυβέρνησις ενεργούσα βάσει συγκεκριμένων στοιχείων και πληροφοριών εκήρυξε τον Ακόλουθον της ενταύθα τουρκικής πρεσβείας Κεμάλ Κοσκούν ως ανεπιθύμητον πρόσωπον. Διά σχετικής διακοινώσεως, του προς την τουρκικήν πρεσβείαν, την 4ην Μαρτίου 1966 το Υπουργείον Εξωτερικών εζήτηι, όπως ο εν λόγω τούρκος διπλωμάτης εγκατάλειψε την Κύπρον μέχρι της 9ης Μαρτίου 1966. Ενω ουδεμία απάντησις ελήφθη εις την διακοίνωσιν ταύτην, ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας κ. Τσαγλαγιαγκίλ εις χθεσινάς του δηλώσει φέρεται χαρακτηρίσας το ζήτημα ως λήξαν κατόπιν της "ενεργείας" του δρος Κουτσιούκ.

Η στάσις αύτη της τουρκικής κυβερνήσεως είναι εντελώς απαράδεκτος,

Η τουρκική Κυβέρνησις έχει την υποχρέωσιν να συμμορφωθή προς την απόφασιν της κυπριακής κυβερνήσεως, άλλως θα ευθύνονται πλήρως διά τας επιπτώσεις, δεδομένου ότι η ορισθείσα προθεσμία διά την ανάκλησιν εκ Κύπρου του τούρκου διπλωμάτου έχει ήδη εκπνεύσει, η κυβέρνηση θεωρεί τον Κεμάλ Κοσκούν ως υποκείμενον εις τας εκ του Νόμου απορρεούσας συνεπείας.

Εν τω μεταξύ το όνομά του αφηρέθη εκ του διπλωματικού καταλόγου, εις ουδέν δε διπλωματικόν προνόμιον δικαιούται από της 4ης Μαρτίου 1966.

Εις ην περίπτωσιν η τουρκική Κυβέρνηση εξακολουθήση να αρνήται συμμόρφωσιν προς την ημετέραν απόφασιν η κυπριακή Κυβέρνησις επιφυλάσσει εις εαυτήν το δικαίωμα να προβή εις την λήψιν περαιτέρω μέτρων εν σχέσει προς το ζήτημα τούτο.

Διά της δηλώσεως του ο κ. Τσαγλαγιαγκίλ αποπειράται παραλλήλως προς τας δηλώσεις άλλων τούρκων επισήμων, να αρνηθή την ευθύνην του κ. Κοσκούν διά τας εις βάρος της ειρήνης και της ασφαλείας της Κύπρου δραστηριότητάς του, η στάσις όμως αύτη ενισχύει έτσι περισσότερο τας βασίμους υπονοίας περί των αμέσως ευθυνών της τουρκικής κυβερνήσεως διά τας ενεργείας του εν λόγω διπλωματικού της υπαλλήλου.

Όσον αφορά δε την ενέργειαν του δρος Κουτσιούκ, απλώς θα ήθελα να είπω, ότι ούτος ως Αντιπρόεδρος είχε τότε το δικαίωμα αρνησικυρίας εις τοιαύτας περιπτώσεις, αλλά όπερ και το κυριώτερον από πολλού έπαυσε να είναι Αντιπρόεδρος".

Η κρίση γύρω από το θέμα του Κοσκούν γενικευόταν ενώ η Κυπριακή Κυβέρνηση προέβη και σε μια απειλή -εκβιασμό. Απειλήσε ότι μελετούσε το ενδεχόμενο ανάκλησης του πρέσβη της στην Αγκυρα Αχμέτ Ζαίμ αν η Τουρκία δεν απέσυρε τον διπλωμάτη της, ενώ παράλληλα θα έστελλε πλέον στην Αγκυρα Επιτετραμμένο μια και η Αγκυρα, από την εποχή της αναχώρησης από την Κύπρο του πρεσβευτή Οζκόλ η Τουρκία αντιπροσωπευόταν στο νησί από τον Επιτετραμμένο της κ. Μπενλέρ.

Η Τουρκία δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς και στις **23** Φεβρουαρίου η τουρκική πρεσβεία στη Λευκωσία ειδοποίησε επίσημα το υπουργείο Εξωτερικών ότι ο Κοσκούν θα αναχωρούσε από την Κύπρο και ζητείτο η παραχώρηση σ' αυτόν και στην οικογένειά του ασφαλής έξοδος από το αεροδρόμιο Λάρνακας.

Η Κυβέρνηση έδωσε ότι της ζητήθηκε και ό Κοσκούν ύστερα από παραμονή τεσσάρων σχεδόν χρόνων στην Κύπρο (είχε έλθει στην Κύπρο στις **3** Οκτωβρίου **1962**), αναχωρούσε από το αεροδρόμιο Λευκωσίας μαζί με τη σύζυγο του και το παιδάκι του ηλικίας τριών χρόνων.

Οι πληροφορίες για τον Μποζκούρτ σταμάτησαν να φθάνουν στην Κύπρο ύστερα από τις **7** Απριλίου κατά

την οποία η εφημερίδα "Ο Φιλελεύθερος" έγραψε ότι αυτός συνελήφθη από τις τουρκικές αρχές για κατάχρηση **60** χιλιάδων λιρών δηλαδή ότι χρέωνε στην τουρκική κυβέρνηση πολλά χρήματα για τις παρανομίες του και τα υπόλοιπα τα μετέφερε σε λογαριασμό στην Ελβετία.

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες ο Κοσκούν είχε αναφέρει ότι είχε καταβάλει **50.000** λίρες στους πράκτορες του για την ανατίναξη των εγκαταστάσεων της Σιελ στη Λάρνακα ενώ τους είχε καταβάλει μόλις **4.000** και τα άλλα τα κατέθεσε στον προσωπικό του λογαριασμό.